

1. OSNOVE KREDITNE ANALIZE

Prilikom odobravanja kredita zajmotražiteljima, banku zanima kreditna sposobnost potencijalnog klijenta radi donošenja odluke o odobravanju odnosno neodobravanju kredita. S tim u vezi, potrebno je provesti ispitivanje sposobnosti i potreba klijenata u cilju utvrđivanja da li je odabrani način financiranja pogodan.

Kreditna sposobnost¹ se definiše kao mogućnost uzimanja, korištenja i vraćanja kredita pod određenim, ugovorenim uvjetima kreditiranja, dok bi **Kreditna analiza** predstavljala proces određivanja vjerojatnosti da će klijent otplaćivati prispjele obaveze po kreditu.

Nekada se većina banaka isključivo oslanjala na subjektivnu ocjenu zajmotražitelja u odlučivanju je li njegova kreditna sposobnost dovoljna za odobravanje kredita. Kreditni referenti u bankama su se oslanjali na vlastito znanje i iskustvo ocjenjujući karakter osobe, kapital poduzeća, kolateral i ostalo. Takav je način vremenski vrlo zahtjevan, skup i ovisio je o subjektivnim stavovima procjenitelja pa su stoga banke pokušale usavršiti proces donošenja odluka. Tako su nastale brojne metode, tehnike i kriteriji ocjene kreditne sposobnosti, od kojih ćemo one najvažnije i najzastupljenije u praksi pokušati objasniti u narednim poglavljima.

Historija razvoja i primjene modernih metoda ocjene kreditne sposobnosti te softverskih rješenja koji su utemeljeni na ovim metodama i modelima pokazuje da oni preciznije od kreditnih referenata ocjenjuju kreditnu sposobnost potencijalnih klijenata što znači da u većem postotku prepoznaje kreditno sposobne klijente kao i one koji to nisu. Na taj način banka odobrava više kredita kreditno sposobnim zajmotražiteljima, a manje kreditno nesposobnim zajmotražiteljima.

Kreditnu sposobnost, pored banaka, ponekad ispituju i poduzeća koja prodaju svoje proizvode drugom poduzeću uz odgodu plaćanja kada im je važno utvrditi da li će poduzeće moći otplatiti proizvode odnosno usluge te na koji način upravljati potraživanjima. Nema bitne razlike između kreditne analize koju vrše banke i analize koju vrše preduzeća kod prodaje svojih proizvoda ili usluga na kredit. Velike korporacije imaju razvijene odjele unutar financijske funkcije koji se osim kreditnom analizom bavi i ukupnom politikom kreditiranja i naplate. Iako je ovo značajno pitanje u poslovanju preduzeća, na našim prostorima je malo privrednih subjekata koji imaju ovakav pristup kreditiranju pa ćemo se u daljnjem radu više pozabaviti kreditnom analizom koju provode banke.

S obzirom na sektorsku podjelu kredita na kredite privredi i kredite stanovništvu², možemo razlikovati kreditnu analizu preduzeća i kreditnu analizu domaćinstava. U

---

¹ Često se pored termina "kreditna sposobnost" koristi i termin "bonitet" zajmotražioca. Kreditna sposobnost je ograničena na ispitivanje konkretnog stanja potencijalnog korisnika kredita, dok se bonitet odnosi na ukupnu poslovnu situaciju, prošlu, sadašnju i buduću. Bonitet ima dinamičko svojstvo i širi je pojam od pojma kreditne sposobnosti, ali oba termina je ipak teško razdvojiti jer su međusobno povezani i isprepliću se.

² Alijagić M.: Bankarstvo, Ekonomski fakultet Univerziteta u Bihaću, 2002. Str. 179.

okviru kreditne analize preduzeća, ukoliko se radi o zahtjevu poslovnih organizacija za odobravanjem dugoročnih ili investicionih kredita potrebno je razmatrati i analizu investicionih projekata. Kreditna analiza sektora stanovništva počiva na istoj osnovi kao i analiza privrednih subjekata. Ta sličnost se temelji na potrebi istraživanja pet važnih obilježja zajmotražioca i to: karaktera, otplatnog kapaciteta, kapitala, kolaterala i okolnosti, a razlika je u tome što su težišni pravci i sadržaj promatrane analize različiti za ove sektore.³ Spomenuta obilježja zajmotražioca poznati su u literaturi po skraćenici "5C" koja reflektuje početna slova ovih obilježja u engleskom jeziku: character, capacity, capital, collateral, conditions. O metodi ocjene kreditne sposobnosti pomoću modela "5C" govoriće se u narednom poglavlju.

1.1 ANALIZIRANJE PODNOSITELJA KREDITNOG ZAHTJEVA

Nakon što je primila kreditni zahtjev za proizvode koje ima u ponudi (kod banke su to različite vrste kredita, garancija i sl.) banka mora ocijeniti pojedinog podnositelja i razmotriti mogućnosti da se radi o lošem plasmanu kod kojeg bi moglo doći do problema u naplati. Ocjenjivanje kreditne sposobnosti uključuje tri koraka: (1) prikupljanje podataka o podnosiocu zahtjeva, (2) analiziranje tih podataka kako bi odredili kreditnu sposobnost zajmotražioca, i (3) donošenje odluke o kreditu. Odluka o kreditu određuje da li će se kredit odobriti i kolika bi mu trebala biti maksimalna vrijednost.

1.1.1. PRIKUPLJANJE INFORMACIJA

Banke na razne načine nastoje dobiti podatke koji su relevantni za procjenu kreditne sposobnosti podnositelja kreditnog zahtjeva. U našoj zemlji još nije razvijen sistem servisa kod kojih se na jednom mjestu mogu dobiti kreditne informacije o preduzećima.⁴ Naše banke manje ili više improviziraju kada su u pitanju izvori informacija na osnovu kojih donose odluku o kreditu pa neke provjere nose i dodatne troškove kredita. Uz trošak, treba misliti i na vrijeme koje je potrebno da bi se istražio podnositelj zahtjeva za kredit. Isplate potencijalnim klijentima ne smiju biti odgođene bez razloga, ili zbog zastoja u opširnom istraživanju kreditne sposobnosti. Dakle, prikupljeni podaci se moraju razmotriti u odnosu na vrijeme i potrebni trošak. Ovisno o tim faktorima, analitičar kreditne sposobnosti može koristiti jedan ili više od sljedećih izvora informacija.

Financijski izvještaji. Financijski izvještaji su jedan od napoželjnijih i najčešće korištenih izvora informacija za kreditnu analizu. Ukoliko preduzeće odbija da osigura financijski izvještaj to može biti dobar znak slabe financijske pozicije. Revidirani izvještaji su pouzdaniji. Kad god je to moguće, potrebno je zahtjevati i privremene izvještaje uz one s kraja godine, posebno za preduzeća koja imaju sezonsku prodaju.

---

³ Zaklan D., Bankarstvo u tržišnom makrosistemu, Ekonomski fakultet, Univerzitet "Džemal Bijedić" Mostar, 2000, str 233

⁴ U BiH postoji agencija pod nazivom LRC koja osigurava provjeru problematičnih klijenata, ali ne obuhvata cjelokupnu kreditnu historiju klijenata

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com